

Korruption och det sociala kapitalet

Putnams teori applicerad på Tyskland och Danmark

LUNDS
UNIVERSITET

Naomi K. Netzell

Abstract

I denna uppsats prövas generaliserbarheten i Robert D. Putnams teori om det sociala kapitalet. Putnams teori kritiserades för att vara situationsanpassad, uppsatsen försöker motbevisa detta genom att applicera hans teori på två andra länder – Tyskland och Danmark – i ett jämförande studie. Ambitionen är också att bättre förstå komplexiteten kring Putnams teori och metod genom att studera det sociala kapitalets relation till korruption. Studieobjekten väljs ut med hjälp av ”mest lika-design” och indikatorerna för mätningen av socialt kapital tas från statistiken i ”European Social Survey”. Resultaten från det teoriprovande studiet stärker slutligen Putnams teori, men även varför teorin fick den kritik som den fick förklaras genomgående i hela forskningsprocessen.

Nyckelord: Korruption, Socialt kapital, Putnam

Antal ord: 9.307

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	1
1.1 Problem.....	1
1.2 Syfte.....	3
1.2.1 Forskningsfråga.....	3
1.2.2 Avgränsning.....	4
1.3 Metod.....	4
2 Putnams sociala kapital.....	6
2.1 Deskription av teorin.....	6
2.1.1 Putnams första studie: Italien.....	6
2.1.2 Putnams andra studie: USA.....	8
2.2 Deskription av metoden.....	9
2.2.1 Definition av socialt kapital.....	10
2.3 Kritiken av Putnams teori och metod.....	11
2.3.1 Är teorin situationsanpassad?.....	11
2.3.2 Vad är det som mäts?.....	11
2.4 Relationen socialt kapital och korruption.....	12
2.5 Slutsatser som kommer att styra forskningen.....	13
3 Replikering av Putnams studie.....	14
3.1 Statistiskt material.....	14
3.2 Att definiera och mäta korruption.....	15
3.2.1 Corruption Perceptions Index (CPI).....	16
3.3 Val av fall utifrån ”mest lika-design”.....	17
3.3.1 Tyskland och Danmark.....	18
3.4 Undersökning av Tysklands och Danmarks sociala kapital.....	20
3.4.1 Kognitivt socialt kapital.....	20
3.4.2 Strukturellt socialt kapital.....	22
3.4.3 Kritik till den använda mätningmetoden.....	24
3.5 Diskussion kring forskningsresultat.....	25
4 Avslutning och rekommendationer.....	27
5 Referenser.....	28
6 Bilaga.....	30

1 Inledning

Vad är det som leder till korruption? Kanske är det fattigdom eller landets ekonomiska situation, dålig kontroll eller svaga institutioner, tjänstemännens alldeles för låga lön, dålig utbildning, eller är det kanske ett kulturproblem? Ämnet tycker jag är intressant på grund av alla de problem som korruption orsakar, både för stater och för medborgarna själva. Europaparlamentet uttrycker allvaret i problemet på följande vis:

[...] concerned that corruption undermines the rule of law, leads to the misuse of EU funds provided by the taxpayer, and distorts the market, having played a role in the current economic crisis [...]

(Europaparlamentet 2010).

Korruption leder till demokratiska och ekonomiska problem, och urholkar även statens legitimitet eftersom den förlorar sina medborgares förtroende, framförallt då när korruption förekommer vid val.

Kopplingen mellan korruption och förtroende är den som jag kommer att utveckla i denna uppsats med hjälp av Robert D. Putnams teori om det sociala kapitalet. Hur användbar är egentligen Putnams teori för att förklara korruption?, och går det att generalisera resultaten från hans forskning?

1.1 Problem

För att ta itu med korruptionsproblemet vill jag först titta på vad det är som gör att korruption ökar eller minskar. Här finner jag en rad olika teorier som försöker förklara fenomenet, som till exempel Sten Widmalms teori om decentralisering, där han förklarar hur decentralisering leder till minskad korruption (Widmalm 2008 s.15), men det finns en teori som fångar mitt intresse lite extra. Robert D. Putnam (1996) gjorde ett omfattande komparativt studie där han jämförde nord- och syd-Italien för att förklara skillnaderna i dessa regioners demokratiska effektivitet. Av någon anledning hade medborgarna i norra Italien det betydligt lättare att organisera sig demokratiskt än de medborgare som levde i den södra delen av landet. Putnam ägnade flera år till att samla in allt tänkbart material till sin forskning. Han kom sedan fram till att den stora skillnaden som gjorde de två regionerna i samma land så olika var, det han kallade, deras tillgång på socialt kapital. Men hur kom Putnam fram till denna förklaring?, och vad menar han

egentligen med socialt kapital? Dessa frågor väckte mitt intresse att vilja forska vidare i ämnet korruption och socialt kapital. Om skillnader i hur väl demokratier lyckas fungera kan kopplas till tillgången på socialt kapital borde det också gå att förklara korruption med hjälp av teorin om det sociala kapitalet.

Teorin om det sociala kapitalet verkar ha en hel del att erbjuda. Christiaan Grootaert och Thierry van Bastelaer framhäver teorins stora bidrag till människors liv och utveckling i sin bok "The role of social capital in development" (2002). De skriver att det sociala kapitalet "påverkar anskaffandet av service både i städerna och på landsbygden, det transformerar utsikterna för jordbruksutvecklingen, det påverkar expansionen av privata företag, förbättrar förvaltningen av gemensamma resurser, medverkar till att förbättra utbildning, kan bidra till återhämtningen efter konflikter och kan hjälpa att kompensera för en bristfällig stat" (Grootaert & van Bastelaer 2002 s.344, egen översättning). De skriver till och med att det sociala kapitalet kan minska fattigdom (ibid.). Därför kan Världsbankens stora intresse för ämnet ses som uppenbart. Världsbanken utför ett stort antal forskningsprojekt inom socialt kapital, de försöker både hitta den bästa forskningsmetoden och hur man får tillgången på socialt kapital att växa (Världsbanken 1). Organisationen förknippar socialt kapital med en mängd olika områden, däribland: kriminalitets- och våldsbekämpning, ekonomi och handel, utbildning, miljö, finans, hälsa, nutrition och befolkning, informationsteknologi, fattigdomsbekämpning och ekonomisk utveckling, vattenförsörjning och hygien (Världsbanken 2¹).

Tillgången på socialt kapital underlättar människors liv eftersom nätverk, sociala kontakter och förtroende leder till bättre samarbete. Med bättre samarbete är det lättare att hitta lösningar på kollektiva problem. Michael Woolcock och Deepa Narayan sammanfattar mycket väl de omfattande delarna från litteraturen som behandlar hur det sociala kapitalet kan komma till användning:

[...] the basic idea of social capital is that a person's family, friends, and associates constitute an important asset, one that can be called on in a crisis, enjoyed for its own sake, and leveraged for material gain. What is true for individuals, moreover, also holds for groups. Those communities endowed with a diverse stock of social networks and civic associations are in a stronger position to confront poverty and vulnerability, resolve disputes, and take advantage of new opportunities.

(Woolcock & Narayan 2000 s.226)

De som besitter tillgångar på socialt kapital kan därmed utnyttja gratis hjälp till att lösa problem. Om till exempel bilen går sönder och man har en vän som är villig att laga bilen utan att ta betalt för det, så har man löst ett problem endast med hjälp av förtroende och nätverk. Eller när du är i behov av ekonomisk hjälp och en vän erbjuder sig att låna dig pengar. Det underlättar givetvis eftersom du annars

¹ För att läsa vidare om hur Världsbanken kopplar varje område till socialt kapital gå till länken som visas under punkt 7 "Referenser".

skulle bli tvungen att låna av en bank, med alla de extra utgifter det skulle innebära. Vinsten behöver heller inte alltid vara ekonomisk. Kanske kan grannarna turas om med att ta hand om barnen, eller arbetskollegor turas om med att skjutsa varandra till jobbet. Människor som har förtroende för varandra kan hjälpas åt för att uppnå gemensamma mål. Om det behövs byggas en skola eller ett sjukhus i en by och invånarna är kapabla till att samarbeta och bygga den själva, sparar de på utgifter vilket ligger i allas intresse. Men om någon istället utnyttjar förtroendet och bedrar de andra förstörs tilliten inom gruppen. Som följd blir samarbete betydligt svårare att utföra.

Ett annat problem som uppmärksammas är att det sociala kapitalet kanske håller på att försvagas världen över generellt. Putnam tycker att fundamentala sociala och kulturella förhållanden, som är nödvändiga för att uppnå effektiva demokratier, håller på att försvinna i det moderna samhället (Putnam & Goss 2002 s.3, 16f). Det moderna samhället verkar gå mot en mer individualistisk attityd och i ett sådant samhälle får var och en klara sig själv (ibid.). Denna tendens leder till att vinsterna med det sociala kapitalet går förlorade. När människors engagemang till att hjälpa varandra minskar förlorar vi alla på det. Men i en värld där tillit saknas, är det inte ännu mer riskabelt att visa tillit för någon som sedan kan bedra en? Enbart rädslan till att bli bedragen gör att förtroendet för andra sjunker, och med det minskar även det sociala kapitalet. Om tjänstemän i maktpositioner bedrar medborgarna på pengar, eller missbrukar sin makt på annat sätt, sjunker givetvis förtroendet för tjänstemännen. Som följd, när förtroendet för tjänstemännen sjunker förlorar staten del av sin legitimitet. Och när staten inte klarar av att kontrollera korruptionen och skydda sina medborgare, som just är statens syfte, tappar demokratiska regeringar helt sitt stöd och legitimitet. Om det nu är så att det finns ett samband mellan starkt socialt kapital och minskad korruption, borde det också gå att minska korruption genom att höja det sociala kapitalet.

1.2 Syfte

Som sagt vill jag undersöka om det går att generalisera forskningsresultaten från Putnams Italien-studie genom att replikera hans forskning. Det som är nytt är att jag kommer att lägga fokuset på korruption istället för på vad Putnam intresserade sig för - demokratiers effektivitet. Jag vill se om korruption går att förklara med hjälp av hans teori om det sociala kapitalet.

1.2.1 Forskningsfråga

Utefter Putnams teori om att socialt kapital leder till effektivare demokratier, vilken påverkan har det sociala kapitalet på förekomsten av korruption?

1.2.2 Avgränsning

Annat som vore intressant att undersöka vidare är Världsbankens och staters försök till att stärka det sociala kapitalet. Man skulle också kunna skriva en hel uppsats om vilket sätt som lämpar sig bäst för att mäta socialt kapital, och om det är möjligt att ta fram ett index. I denna uppsats däremot kommer jag att utgå från Putnams metod. Jag ska även försöka förmedla rekommendationer till vidare forskning utifrån de slutsatser som jag här kommer fram till. Metoden kommer att begränsas till mestadels kvantitativ metod på grund av lättillgängligheten av materialet, begränsade resurser och tidsbrist.

1.3 Metod

Putnams teori blev anklagad för att vara situationsanpassad. Detta ledde till att Putnam år 2000 publicerade sin bok "Bowling alone: the collapse and revival of american community" där han gjorde om sin forskning fast denna gång applicerad på ett annat land – USA. Putnam ville bevisa att hans teori går även att applicera på andra geografiska områden. Kritiken till att teorin är situationsanpassad och att den inte är användbar till att studera andra regioner får mig att vilja sätta Putnams teori på prov. Jag ska då närmare undersöka om teorin kan förklara fenomen där andra alternativa förklaringar misslyckas. Putnam (1996) försöker förklara demokratiers effektivitet med tillgången på socialt kapital, och med mitt intresse för korruption vill jag se om socialt kapital även kan användas för att förklara korruption, eftersom korruption även påverkar demokratiers effektivitet.

För att pröva Putnams teori kommer jag att först göra en djupgående undersökning av båda hans forskningar i Italien och USA för att se hur han exakt utförde dem. Den använda metoden för att mäta socialt kapital kommer att kartläggas noggrant. Därefter kommer kopplingen mellan socialt kapital och korruption att förklaras tydligare. De slutsatser som dras från undersökningen av Putnams teori och metod kommer sedan att leda det teoriprovande studiet.

Metoden som därefter används för att utföra prövningen av teorin är den så kallade "mest lika-design". Jag kommer att samla in statistisk material på flera länders grad av korruption samt på alternativa förklaringar till vad som kan tänkas påverka korruption utöver socialt kapital. Sedan, med hjälp av statistiken på korruption, som är Y-variabeln, och statistiken på de alternativa förklaringarna till korruption, som är X-variablerna, kommer jag att välja två fall utifrån metoden "mest lika-design". Genom att behålla värdena på X-variablerna så lika som möjligt studerar jag förändringen i det andra X:et socialt kapital. På liknande sätt som Putnam gjorde vill jag jämföra ett fall där korruptionen är betydligt högre med ett fall där korruptionen är lägre, för att sedan se om det sociala kapitalet är förklaringsfaktorn till utkomsten i Y/korruptionen.

X: politisk stabilitet	fall 1 = fall 2	
X: ekonomi	fall 1 = fall 2	} +/- Y: korruption
X: rättsväsen/kontroll	fall 1 = fall 2	
X: socialt kapital	fall 1 +/- fall 2	???

Alltså väljer jag två fall som har så skilda värden som möjligt på korruptionsvariabeln och så lika värden som möjligt på de tre alternativa förklaringsvariablerna. Valen av alternativa förklaringsvariabler kommer att motiveras i det motsvarande stycket.

Genom att välja fall med hjälp av “mest lika”-metoden undviker jag risken med att graden av korruption kan komma att förklaras av någon annan anledning än den som det är tänkt – det sociala kapitalet. Om resultaten skulle kunna förklaras med hjälp av andra orsaksvariabler missar jag hela syftet med det teoriprovande studiet. Jag behöver få bort de störande alternativa förklaringsvariablerna för att tydligare kunna se om det är just X:et socialt kapital som påverkar Y och inte något annat. Om forskningen visar att fallet med mindre korruption har större tillgång på socialt kapital och fallet med mer korruption har mindre socialt kapital, har jag därmed lyckats med att stärka teorins generaliserbarhet.

Efter att ha beskrivit Putnams teori och metod, och valt två studieobjekt, kommer jag att mäta de båda ländernas tillgång på socialt kapital, så likt Putnams metod som mitt insamlade material tillåter mig. Här kommer jag att reflektera över vilken mätningmetod som lämpar sig bäst för att kunna replikera på bästa sätt Putnams forskning. Jag kommer att förklara metoden närmre, och även varför jag anser att det inte lämpas med att till exempel göra en regressionsanalys av all insamlad data. Varje val och steg i forskningen ska diskuteras.

2 Putnams sociala kapital

För att kunna pröva teorin behövs den först studeras noggrant. I detta stycke kommer därför teorin först att presenteras utifrån Putnams två verk. Sedan analyseras hans metod efter vilket definitionen av socialt kapital kan utvecklas på ett bredare sätt. Därefter presenteras den del av diskursen och forskarvärldens kritik som är relevant för forskningens syfte. Efter det behövs kopplingen mellan socialt kapital och korruption göras tydligare. Delen avslutas med en kort sammanfattning av vilka slutsatser som har dragits och som även kommer att styra den fortsatta forskningen.

2.1 Deskription av teorin

Putnam utförde två imponerande studier i länderna Italien och USA. Undersökningen av Italiens olika regioner får Putnam att intressera sig för vad han kallar de sociala kapitalet. Han kommer fram till att det är tillgången på socialt kapital som förklarar skillnaderna i de italienska regionernas institutionella effektivitet. De intressanta forskningsresultatet leder till skapandet av en teori men som sagt blir teorin kritiserad för att vara situationsanpassad. För att motarbeta kritiken utför Putnam ett nytt studie i USA. I böckerna försöker Putnam inte bara bevisa sin teori utan också förklara nyttan med socialt kapital, vilka lärdomar vi kan dra och hur vi får socialt kapital att växa. Däremot är uppsatsens syfte att pröva teorin så fokuset kommer att läggas vid de delar av böckerna som behandlar teoribeskrivningen och själva metoden som används för att mäta socialt kapital.

2.1.1 Putnams första studie: Italien

Forskningen i Italien pågick i hela 20 år (Putnam 1996 s.26). Resultaten publicerades först år 1993 och den svenska upplagan kom tre år senare med titeln ”Den fungerande demokratin: medborgarandans rötter i Italien”.

I de olika italienska regionerna mätte Putnam institutionernas effektivitet² och fann skillnader som inte kan förklaras med hjälp av strukturer, lagstiftning eller resurser (1996 s.96). Putnam formulerar därför två hypoteser som kan tänkas förklara skillnaderna:

² För att vidare se hur Putnam mäter institutionernas effektivitet gå till kapitel 3 i Putnams bok ”Den fungerande demokratin” (1996).

- Socioekonomisk modernitet, det vill säga resultaten av den industriella revolutionen.
- Medborgargemenskap, det vill säga mönster för medborgarnas engagemang och samhällssolidaritet.

(Putnam 1996 s.97)

Idéen till den andra hypotesen som Putnam kallar för ”medborgargemenskap” säger han att han tagit ifrån 1500-talets republikaner som såg ”medborgarnas karaktär” som skyldig till institutioners misslyckande (1996 s.101). Vad som karakteriserar denna medborgargemenskap eller medborgaranda är enligt Putnam ”aktivt deltagande i offentliga angelägenheter”, alltså ”samhällsengagemang” (1996 s.102). Så som ett medborgarskap ger lika rättigheter och skyldigheter till alla medborgare, innebär medborgargemenskapen att man tar på sig ett frivilligt ansvar för andra medborgare. Tack vare den politiska jämlikheten skapas ett samhälle där alla delar på ansvaret. Det är därför var och ens ansvar att ett gott samhälle skapas. (1996 s.103) Putnam beskriver dessa medborgare som hjälpsamma, aktyningsfulla, pålitliga och toleranta (ibid.). Ett samhälle konstruerat med medborgaranda³ är fullt av normer, värderingar, sedvänjor och sociala strukturer som bidrar till samhällets effektivitet (1996 s.104). Därför säger Putnam även att samhällets historia har stark påverkan på institutionernas effektivitet (1996 s.204). Historien skapar normer och sociala strukturer som lägger upp osynliga regler för vad som förväntas av en medborgare, som av en familjemedlem eller granne. Till exempel förväntar sig cyklister att fotgängarna inte går på cykelbanan, så om du är ute och promenerar kommer du att försöka undvika cykelbanan för att inte störa cyklister. Det är ingen som kommer att kasta dig i fängelse eller ge dig böter, troligen får du bara sura blickar, men ändå tar du på dig ansvaret och undviker därmed cykelbanan.

Putnam mäter socialt kapital på liknande sätt som han gjorde för att mäta institutionernas effektivitet: genom att ta fram olika indikatorer och slå ihop statistiken till ett index. De fyra indikatorerna han väljer, i detta specifika fall, för att mäta socialt kapital är följande:

1. Fritids- och kultursammanslutningar
2. Idrottsklubbar
3. Antal lokala tidningar
4. Deltagande i folkomröstningar

(Putnam 1996 s.106-109)

Efter att ha visat på regionernas skillnader i medborgargemenskap och att det finns ett kausalt samband mellan institutionell effektivitet och socialt kapital i Italien, försöker Putnam ge en historisk förklaring till dessa skillnader (1996

³ Väldigt intressant beskrivning som Putnam gör av ett samhälle med samhällsanda och ett samhälle utan samhällsanda på sidan 131 i Putnams bok ”Den fungerande demokratin” (1996).

kap.5). Han avslutar sedan boken med att försöka utveckla rekommendationer till hur socialt kapital kan stärkas (1996 kap.6).

2.1.2 Putnams andra studie: USA

År 2000 publicerar Putnam sitt andra studie som kommer ut i svensk upplaga året efter med titeln ”Den ensamme bowlaren: den amerikanska medborgarandans upplösning och förnyelse”. I den nya boken lägger Putnam ner mer arbete på just hans utvecklade teori om socialt kapital. Här intresserar han sig inte längre för institutionernas effektivitet utan försöker snarare beskriva mer detaljerat förändringarna i socialt kapital på så många olika plan och nivåer som möjligt. Han lägger mer fokus på att försöka förstå förändringarna i tillgångarna på socialt kapital i USA, på att inse de allvarliga samhällskonsekvenserna av dem och på att försöka lägga fram möjliga lösningar till problemen. (2001 s.27-28).

Även fast Putnam här också jämför olika regioner ligger hans fokus snarare i att förklara förändringar över tid. I del III försöker han ge historiska förklaringar till USA:s förändringar i socialt kapital. Hela del IV ägnar han bara åt att förklara och stärka hans teoris betydelse för dem som är skeptiska mot det sociala kapitalets användning. Men det är i del II som jag finner det som intresserar mig för mitt uppsatsarbete, alltså, vad är socialt kapital och hur mäts det?

I Putnams första verk definierade han vad socialt kapital är men genom att även observera hur han på olika sätt mäter det uppnås en bättre förståelse för begreppet. Därför kommer jag senare, efter stycket som behandlar Putnams mätningmetod av socialt kapital, att utveckla en bättre definition av begreppet i stycke 2.2.1. Men först vilka är de andra indikatorer som Putnam använde i sitt amerikanska studie för att mäta socialt kapital?

1. Politiskt deltagande.
2. Medborgerligt deltagande.
3. Religiöst deltagande.
4. Sammanhållning på arbetsplatsen.
5. Informella sociala band.
6. Ömsesidighet, hederlighet och tillit.

(Putnam 2001 del II)

Denna gång tar han inte fram något index för socialt kapital även fast han fortsätter att använda sig av kvantitativ metod; troligen för kunna komma längre med hans mål att förklara och ge lösningar och rekommendationer för hur man kan få socialt kapital att växa. I enkäterna mäts saker som till exempel: arbetade för ett politiskt parti, skrev en insändare, skrev till en politiker (2001 s.47), deltog i idrottsklubb, fackförening, yrkesorganisation, ungdomsförening, villaägarförening, välgörenhetsorganisationer, etc. (2001 s.51), gick i kyrkan, spelade kort, spelade lagsport, bjöd hem någon, hälsade på någon, gick på restaurang, åt middag med familjen, skrev brev till en vän eller skickade gratulationskort (2001 s.102), villighet att hjälpa andra (2001 s.121), gav blod,

gav till välgörenhet (2001 s.144), dubbelkollar växeln i affären (2001 s.142), fuskar med skatten (2001 s.145), är människor att lita på? (2001 s.144f).

Putnam motiverar hela tiden väldigt detaljerat varför han väljer att inkludera vissa indikatorer och varför andra inte. Till exempel tar han inte med valdeltagande som ett mätningssmåt, säger han att eftersom gå och rösta inte nödvändigtvis innebär något samhällsdeltagande utan det går istället att genomföra alldeles ensam. (2001 s.38) Den metod som Putnam använder sig av för att mäta socialt kapital kommer att analyseras mer i detalj i följande stycke.

2.2 Deskription av metoden

Efter att ha studerat Putnams teori och hans båda undersökningar, vilka slutsatser kan dras för att bättre förstå hur Putnam väljer att mäta socialt kapital? Det centrala är att Putnam anpassar sin metod utefter fall. Han mäter socialt kapital på varierande sätt beroende på vilket studieobjektet är.

Putnam menar, så som även Coleman påpekar, att till skillnad från andra typer av kapital skapas det sociala kapitalet ”som en biprodukt av andra sociala aktiviteter” (Putnam 1996 s.191). Om sociala aktiviteter skapar socialt kapital innebär detta att det sociala kapitalet förändras tillsammans med regionernas historia och kultur, eftersom det är historia och kultur som skapar sociala aktiviteter. Därför kan inte socialt kapital förstås utan en förförståelse för studieobjektets egen historia och kultur. För att förklara detta med ett exempel tar Putnam upp valdeltagande som en möjlig indikator för att mäta socialt kapital som han sedan förkastar i både Italien-studiet och USA-studiet. Varför Putnam förkastar indikatorn i USA-studiet har redan förklarats men i Italien-studiet anger Putnam flera andra skäl. Han påpekar att rösta för nationalförsamlingen nyligen var obligatoriskt i Italien och att belöna väljarna var en vana i många delar av landet. (Putnam 1996 s.108). Om en väljare röstade på en viss kandidat för att få den belöning/present som kandidaten erbjöd kan detta knappas räknas som samhällsengagemang eller medborgaranda, inte heller om väljaren röstade bara för att han/hon var tvungen till det. Med andra ord, för att mäta socialt kapital behövs det indikatorer som mäter samhällsengagemang, vilket är en social aktivitet.

Att mätningssmetoden varierar och bör anpassas från land till land försvårar realiserbarheten av komparativa studier. Putnam löser detta genom att fokusera på ett land i taget, det vill säga, han utför inga jämförelser länder emellan. Men för studiet skulle det bli försvåra att försöka hitta tillräckligt material från ett lands inre regioner, bland annat på grund av att materialet troligtvis skulle vara på ett annat språk. Inte heller har jag möjlighet att resa till de länder som uppsatsen ska behandla för att studera vad socialt kapital innebär för människorna som lever just där. Därför är det lämpligt att studieobjekten: 1.- är länder, 2.- inte har betydande skillnader i historia och kultur. Det vore till exempel en dålig ide att välja så skilda länder som Ryssland och Israel eftersom de har olika kulturer och helt skild historia. Vidare, för att inte riskera allt för stora missuppfattningar av mitt sätt att

välja ut indikatorer för mätningen av socialt kapital är det för mig lämpligt att välja fall som inte skiljer sig på något betydande sätt från min egen kulturförståelse. Annars riskerar jag att mäta socialt kapital på ett sätt som inte uppfattas som socialt kapital i det land som jag studerar. Om jag däremot skulle missa att ta med en passande indikator för socialt kapital vore detta ett mycket mindre problem. Målet är inte lägga ihop något index så som Putnam gjorde i Italien-studiet utan istället studera indikatorerna var för sig så som han gjorde i USA-studiet. Genom att studera indikatorerna på detta sätt blir det helt irrelevant hur många indikatorer som tas med. Givetvis blir studiet mer intressant desto fler indikatorer, men i alla fall riskeras inte forskningsresultatets trovärdighet att försvagas om bara ett begränsat antal indikatorer tas med eftersom indikatorerna ska studeras var för sig i en djupare analys. Den djupa analysen tillåter att observera indikatorernas grad av relevans till socialt kapital, och i praktiken kommer detta att utöka förståelsen av begreppet. Som jag nämnde innan blir den viktiga delen i mätningen själva valet av vilka indikatorer som jag anser mäter socialt kapital och vilka som inte gör det. Därmed blir det tillgängliga statistiska materialets begränsning inte något problem, i alla fall inte i det här steget av processen.

2.2.1 Definition av socialt kapital

Om socialt kapital inte alltid kan mätas på samma sätt hur påverkar då detta begreppets definition? Eftersom metoden anpassas till situationen bör då även definitionen av socialt kapital göra detsamma?

Detta visar på komplexiteten med att både definiera och att mäta socialt kapital. För att kunna pröva Putnams teori behövs det en tydlig definition av begreppet. Efter att ha studerat Putnams teori och metod tycker jag att det bästa sättet på vilket man uppnår förståelse för begreppet är att läsa alla de exempel och resonemang som Putnam presenterar i hans båda verk. Begreppet socialt kapital är alldeles för komplext för att kunna reduceras till bara några ord, och utöver det är socialt kapital också kulturvarierande.

Putnam definierar socialt kapital på följande vis:

[...] förtroende, normer och nätverk, som kan förbättra samhällseffektiviteten genom att underlätta samordnade operationer.

[...] normer för ömsesidighet och nätverk av samhällsengagemang.

(Putnam 1996 s.188)

Grootaert och van Bastelaer påpekar att det fortfarande finns flera olika sätt att definiera socialt kapital på men att det i alla fall finns en utvecklad gemensam förståelse för begreppet⁴ (Grootaert & van Bastelaer 2002 s.341).

⁴ För att vidare läsa om hur redaktörerna beskriver den gemensamma förståelsen av socialt kapital gå till sidorna 2-4 i deras bok ”The role of social capital in development: an empirical assessment” (2002).

2.3 Kritiken av Putnams teori och metod

Utöver kritiken som forskarvärlden har riktat mot Putnams teori och metod har även hans rekommendationer för tillväxt av socialt kapital kritiserats. Men som sagt är det som intresserar mig generaliserbarheten i Putnams utvecklade teori och hans speciella metod för att mäta socialt kapital. Därför delar jag upp kritiken i två relevanta stycken.

2.3.1 Är teorin situationsanpassad?

Som det har tagits upp innan blev Putnams Italien-studie kritiserat för att endast vara tillämbart på det egna Italien. Eftersom teorin till en början utvecklades genom att bara fokusera på ett enda land blev givetvis teorins generaliserbarhet ifrågasatt. Hur kan annars en teori bli kallad teori om den först inte bevisas ett visst antal gånger? Boix och Posner uttryckte sin kritik av Italien-studiet på följande vis:

We caution that the road map it would seem to provide may not be as helpful as might first appear and that attempts to follow it may, in some instances, do more harm than good.

(Boix & Posner 1996 s.18)

Putnam försvarade sig mot en hel del av kritiken i sin andra publicerade bok om USA men somliga kan fortfarande säga att två undersökningar inte är tillräckligt för att bevisa en teori. Om man söker efter studier som använder sig av Putnams teori hittar man mycket fler som applicerar teorin efter egna tolkningar än riktiga teoriprovande studier. Den saknade tillgången på studier som prövar Putnams teori samtidigt som oändligt många studier som försöker applicera teorin på sina egna sätt, har skapat en förvirring kring vad socialt kapital är.

2.3.2 Vad är det som mäts?

Eftersom socialt kapital är så svårt att definiera är det även ännu svårare att mäta. Därför är den uppenbara följdfrågan: om Putnams mätningmetod verkligen är den mest lämpliga?

Socialt kapital brukas delas upp i strukturellt och kognitivt socialt kapital (Grootaert & van Bastelaer 2002 s.342). Strukturellt socialt kapital är den delen som behandlar sociala strukturer eller nätverk, medan kognitivt socialt kapital är tillit och sociala normer och värderingar. Denna uppdelning har gjort att en del ser socialt kapital som endast den kognitiva eftersom, så som della Porta påpekar, leder inte allt mänskligt interagerande till tillit och samarbete (della Porta 2000 s.204). Kanske bör därför socialt kapital mätas genom att bara mäta det kognitiva

sociala kapitalet. På grund av denna obesvarade fråga tänker jag dela upp mätningen av socialt kapital i strukturell och kognitiv i den motsvarande delen av forskningsprocessen för att se om det går att finna några skillnader.

Viljan att förenkla mätningen har även lett flera forskare till att skapa sina egna index för socialt kapital. Här går det att hitta en betydande variation av indikatorer som utgör indexen men jag kommer bara att nämna ett index som har mer betydelse för min forskning om socialt kapital och korruption. Svendsen och Bjørnskov rekommenderar användningen av ett index som bygger på fyra olika indikatorer: betygsättning av samhällsengagemang, generaliserad tillit, Freedom House Index, och Transparency International:s korruptionsindex (Svedsen & Bjørnskov 2007 s.277-279). Variationen i indikatorer och index ändrar givetvis vad som mäts även fast man fortfarande försöker mäta samma sak. Därför bör socialt kapital även definieras utefter hur man väljer att mäta det. Att Svendsen och Bjørnskov väljer CPI som en indikator som mäter socialt kapital stärker min misstanke att hitta ett kausalt samband mellan korruption och socialt kapital. Hur socialt kapital och korruption är relaterade till varandra kommer vidare att analyseras i stycket som följer.

2.4 Relationen socialt kapital och korruption

För att förklara hur medborgarandan leder till effektivare demokratier skiljer Putnam på vertikala och horisontella relationer. Ett samhälle som är präglad med horisontella relationer är mer egalitärt och samarbetsinriktat än det hierarkiska vertikala samhället. Om samhället är vertikalt strukturerat och horisontellt splittrat känner sig medborgarna ”exploaterade, beroende och frustrerade”. (Putnam 1996 s.125f) Som det beskrevs i stycke 2.1.1 är samhället med medborgaranda ett samhälle där alla är jämlika och tar därmed ett gemensamt ansvar för att ett gott samhälle byggs upp eftersom det just är de själva som också kommer att leva i det samhället. När man själv kan ta ansvar för sitt eget liv och påverka det samhälle man lever i känner man sig naturligtvis mindre exploaterad och frustrerad. Putnam visar även på data där man kan se att medborgarna i ett samhälle med medborgaranda är ”mycket mer nöjda med livet” (Putnam 1996 s.129). Vidare säger han att ”regionerna med svagast medborgerligt gemenskap är det som är mest utsatta för den politiska korruptionens urgamla plågoris”. (Putnam 1996 s.127) Om samhället består av mer vertikala relationer har eliterna mer makt och medborgarna mindre vilket ökar risken till framkomsten av korruption. Men samtidigt om medborgarna inte är självdisciplinerade och solidariska ”utgör hierarki och våld det enda alternativet till anarki” (ibid.). En stark medborgarandan höjer förväntningarna att de andra medborgarna kommer att göra det rätta vilket troligen leder till att man själv också gör detsamma. Men om förväntningarna är det motsatta – att ingen annan kommer att göra det rätta – varför ska man då själv göra det? Vilket leder till att man själv också fuskar. (ibid.) Ett fungerande samhälle är beroende av antingen en stark medborgaranda eller en stark ordningsmakt. I medborgarsamhället är det de sociala normerna som

styr och i andra samhällen är det polismakten som får styra. Ändå trivs man alltid bättre i medborgarsamhället enligt Putnam (1996 s.199).

Även fast Putnam nämner korruption som ett utfall av ineffektiva/vertikala demokratier tar han inte med korruption som en indikator i mätningen av institutionernas effektivitet (Putnam 1996 kap.3), så som andra forskare ibland väljer att göra (op. cit. under punkt 2.3.2). Putnam förklarar inte heller varför. Della Porta säger däremot att det behövs vad hon kallar för ”dåligt socialt kapital” för att korruption ska kunna existera. Hon förklarar att ”relationen mellan den korrupta och den korrupperande regleras av ett komplext system av informella normer” (della Porta 2000 s.223 egen översättning). Utan dessa normer och värderingar, det vill säga, dåligt kognitivt socialt kapital kan inte korruption förekomma. Erik M. Uslaner går lite längre. Han kallar dåligt socialt kapital för ”inom-grupps-tillit” och skiljer det från ”utom-grupps-tillit”, där en stark inom-grupps-tillit och en svag utom-grupps-tillit behövs för att korruption ska kunna existera (Uslaner 2008 s.28f). Esteban Laso går så långt som att hävda att korruption är något som ärvs, det vill säga att korruption är ett kulturproblem (Laso 2010 s.108f). Om korruption är ett kulturproblem vore det lämpligt att mäta korruption så som människor uppfattar det utifrån deras egna idéer och erfarenheter. Även för att, som det har sagts innan, är också socialt kapital något som varierar utifrån kultur och det vore önskvärt att få med denna variation i hela mätningprocessen.

2.5 Slutsatser som kommer att styra forskningen

Efter att ha analyserat Putnams teori och metod samt relationen mellan socialt kapital och korruption har det dragits en del slutsatser som kommer att styra genomförandet av forskningen. Allt sammanfattas på följande vis:

1. Använda statistiskt material.
2. Länder istället för regioner som studieobjekt.
3. Inkludera kulturvariationer i mätningprocessen.
4. Djup analys av det sociala kapitalets indikatorer, alla var för sig.
5. Skilja på kognitivt och strukturellt socialt kapital.

3 Replikering av Putnams studie

Efter att ha kontrollerat tillgången på statistiskt material är det första steget i analysen att mäta korruption. Därefter blir det andra steget att välja ut passande alternativa förklaringsvariabler för att sedan kunna välja fall utifrån ”mest lika-design”. Valet av alternativa förklaringsvariabler kommer att göras efter att ha studerat vilka förklaringar till korruption som finner bredare underlag i forskarvärlden. När de två forskningsobjekten har valts ut övergår den teoriprovande processen till den mer omfattande delen: att studera ländernas tillgång på socialt kapital. Men först ska jag presentera kort det material som forskningen kommer att baseras på.

3.1 Statistiskt material

Ett utav alternativen var att göra en regressionsanalys men efter att ha studerat Putnams teori och metod anser jag att en regressionsanalys skulle göra forskningen alldeles för stel. Dessutom skulle den bredare förståelsen för variablerna gå förlorad. Jag skulle bli tvingad till att skapa ett index för socialt kapital med de begränsningar som det skulle innebära. Socialt kapital är allt annat än lätt att mäta och ett skapat index skulle begränsa den slutliga analysen av forskningsresultaten. Utan den djupa analysen kan jag inte vara säker på att teoriprovningen har utförts på rätt sätt. En regressionsanalys skulle hamna alldeles för långt ifrån Putnams eget arbetsätt och då skulle det teoriprovande studiet kunna bli ifrågasatt.

Efter att ha ägnat stor del av tiden till att ta mig fram i havet av statistik, rapporter och index som olika universitet, organisationer och institutioner arbetar fram, är den första utmaningen som jag stöter på givetvis svårigheten med att mäta socialt kapital. Det är många olika saker som bör mätas för att få ihop det sociala kapitalet men, hur mäts socialt kapital så likt Putnams metod som möjligt? Lösningen på problemet hittade jag i främst två databaser: ”World Values Survey”⁵ och ”European Social Survey” (ESS)⁶. I båda dessa databaser finns en hel del undersökningsfrågor som har ställts till människor världen över under olika perioder av intervjuer. Många utav de frågor som ställs i dessa undersökningar ger svaren som behövs för att mäta socialt kapital. Den databasen som innehåller flest relevanta undersökningsfrågor är ESS och därför väljer jag att

⁵ Databasen finns tillgänglig på hemsidan: <http://www.worldvaluessurvey.org>

⁶ Databasen finns tillgänglig på hemsidan: <http://ess.nsd.uib.no/ess/>

utgå från den även fast den bara innehåller statistik från europeiska länder. Men att endast fokusera på europeiska länder löser även problemen med att jämföra socialt kapital från olika kulturer, som diskuterades i stycke 2.2.

Att hitta statistik på korruption var betydligt lättare, men vilken korruptionsstatistik är den mest lämpliga? Så som jag kom fram till i stycke 2.4 är det mest lämpliga sättet att låta kulturvariationer påverka korruptionsmätningen. Eftersom Transparency International:s korruptionsindex (CPI) mäter enbart korruption så som människor uppfattar den utefter deras kultur och erfarenheter är det detta index som kommer att användas för att mäta korruption.

Det enda som nu återstår är att hitta statistik för de alternativa förklaringsvariablerna. För att kunna applicera ”mest lika-design”, som det förklarades i inledningen, bör en del alternativa förklaringsvariabler till korruption tas med för att rensa bort störande orsakssamband. Men hur väljs passande alternativa förklaringsvariabler? Först behövs en snabb genomgång av vad som anses påverka framkomsten av korruption. Till detta finns flera olika förklaringar därför väljs bara ut de förklaringar som finner mest stöd i forskarvärlden. Användandet av för många alternativa förklaringsvariabler försvårar möjligheterna att hitta passande studieobjekt samtidigt som för få alternativa förklaringsvariabler ger dåligt stöd för forskningen.

Därmed, eftersom forskningen utgår från den tillgängliga statistiken i ESS kommer också resten av statistiken tas fram endast för de länder som även finns tillgängliga i ESS:s databas. Därför kommer bara statistik på korruption tas fram på de länder som också finns med i ESS (se graf under punkt 3.2.1).

3.2 Att definiera och mäta korruption

Putnam undersökte demokratins effektivitet i Italien. I den här uppsatsen kommer istället korruption att studeras, korruption som en nödvändig del av en effektiv demokrati. Som Bo Rothstein uttrycker det kan inte regeringskvaliteten definieras endast som frånvaron av korruption, men ändå relateras regeringskvalité starkt till korruptionsbekämpning (Rothstein 2011 s.40). Med CPI mäts inte själva korruptionsbekämpningen utan bara den korruption som intervjuade personer uppfattar som korruption. Därmed ställs frågorna: hur exakt mäter indexet korruption, och finns det något problem med hur det mäts?

Heywood påpekar att ”korruption förstås ofta intuitivt men är svårt att definiera mer exakt” (Heywood 2002 s.6, egen översättning). Problematiken är att hur korruption definieras beror på vem vi frågar. Detta är en kritik som Heywood ger Transparency International:s index. I Heywoods artikel ”Political corruption, democracy and governance in Spain” tar han upp fallet Spanien som exempel för att förklara sin kritik till Transparency:s korruptionsindex. Han studerar landets förändringar i korruptionsindexet över tid och kommer fram till att händelser som stora korruptionsskandaler kan komma att påverka indexet. (Heywood 2002 s.14)

Så som indexets namn själv säger, Corruption Perceptions Index, baseras Transparency:s korruptionsindex endast på de intervjuades perceptioner av korruption. Att indexet bara mäter den uppfattade korruptionen får Heywood att kritisera indexet lättpåverkan av vad som visas i media (Heywood 2002 s.17). Som intervjuad person tenderar man att presentera en ökad uppfattning av korruption om man ser en massa korruptionsskandaler i TV till exempel. Korruptionen fanns där även innan skandalen men ändå observeras det en ökning i korruptionens index, vilket egentligen är en missvisande data.

Organisationen Transparency International (TI) väljer att definiera korruption på följande sätt:

Corruption is operationally defined as the abuse of entrusted power for private gain.

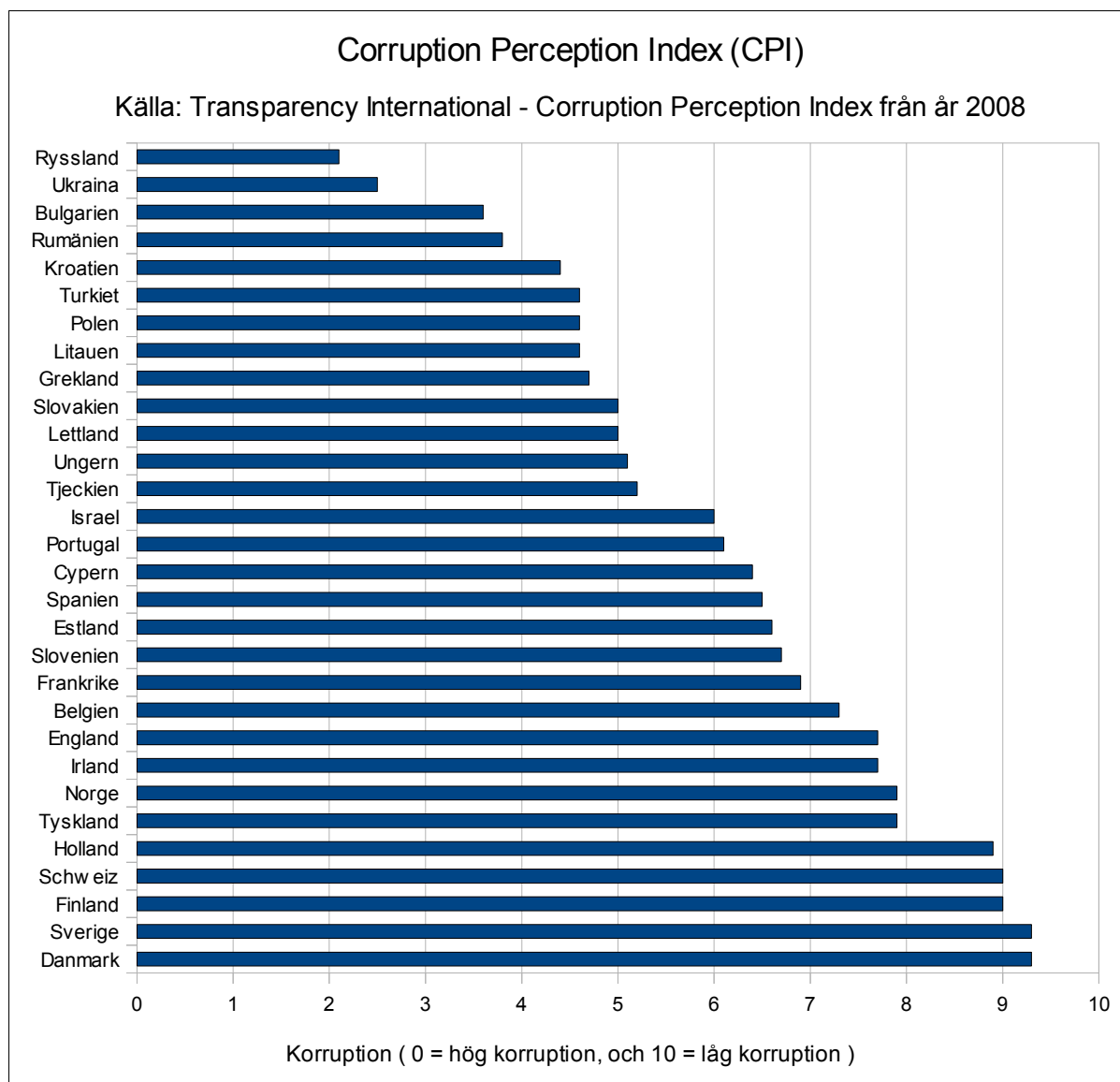
(Transparency International 1)

Egentligen är det inte nödvändigt att hitta en exakt definition av korruption utöver den som TI ger, för själva indexet är inte definitionen viktig eftersom den mäter vad andra människor uppfattar som korruption. Om det används ett index som är beroende av andra människors syn på vad korruption är, blir det oviktigt för forskningen att definiera begreppet. Definitionen av korruption blir snarare en slags kulturvarierande definition som anpassas automatiskt från fall till fall. Den kulturvarierande definitionen liknar även den definitionen som ges socialt kapital eftersom socialt kapital också är kulturvarierande.

3.2.1 Corruption Perceptions Index (CPI)

CPI är det mest använda indexet för att mäta korruption (Uslaner 2008 s.11). Indexet tas fram av organisationen Transparency International (TI) och för mestadels av världens länder. Databasen från 2008, som är den som kommer att användas, är sammansatt av TI från 13 olika källor från 11 oberoende institutioner. Datan kommer från enkäter, landanalytiker och riskexperter. (Transparency International 2)

Att indexet bara mäter människors uppfattning av korruption kan verka problematiskt, men genom att mäta korruption så som människor uppfattar den störs inte resultaten av skillnader i kultursynen på vad som är korruption och på vad som inte är det. Indirekt ändras CPI:s definition av korruption från fall till fall eftersom människor från olika kulturer har olika uppfattningar av vad som är korruption. Detta gör det lättare att jämföra resultaten länder emellan, och som just också är syftet med studiet. Databasen som jag kommer att använda mig av för att sedan mäta socialt kapital – ESS från år 2008 – erhåller bara statistik från 30 länder. Därför kommer jag här att bara presentera måtten på CPI från samma 30 länder, och från samma år, 2008:

3.3 Val av fall utifrån ”mest lika-design”

Som sagt, för att kunna applicera ”mest lika-design” behövs det en del alternativa förklaringar till vad som orsakar korruption. Inom forskarvärlden framkommer en hel del olika faktorer som hävdas förklarar korruption, men som alternativa förklaringsvariabler kommer endast att användas de som finner mest empiriskt stöd. Till exempel var det tänkt att använda utbildning som en variabel men på grund av bristfälligt underlag för hypotesen ströks den från listan. Inte heller Putnam kunde hitta någon relation mellan utbildning och institutioners effektivitet i Italien (Putnam 1996 s.134).

Lorenzo Pellegrinis och Reyer Gerlaghs artikel ”Causes of corruption: a survey of cross-country analyses and extended results” från år 2007, summerar

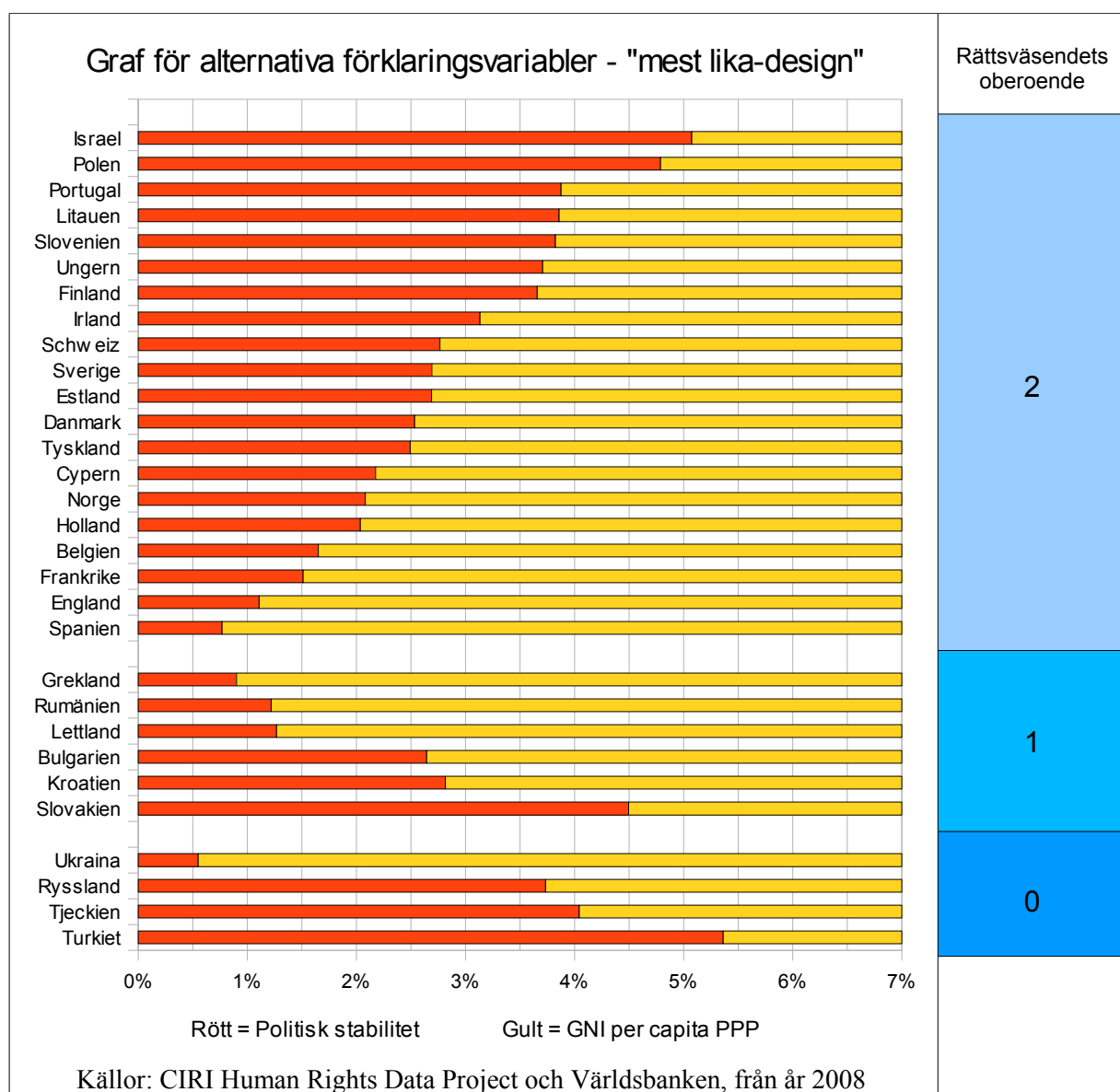
och prövar många av både gamla och nya förklaringsvariabler till korruption i flera olika länder. De kommer fram till att rika länder är mindre korrupta (2007 s.260), att politiskt instabilitet ökar korruption och att högre löner för statligt anställda minskar korruption (Pellegrini & Gerlagh 2007 s.261). Därmed blir de alternativa förklaringsvariablerna följande:

- **Politisk stabilitet.** Den politiska stabiliteten mäts av Världsbanken och utgör ett utav dess ”Worldwide Governance Indicators”. Mer konkret mäter indikatorn sannolikheten att regeringen kommer att störtas eller attackeras på våldsam väg eller på ett sätt som strider mot grundlagen, som till exempel genom att använda politiskt våld och terrorism. Skalan går från -2,5 till +2,5; där -2,5 betyder väldigt låg stabilitet och +2,5 väldigt hög stabilitet. (Världsbanken 3)
- **BNI per capita PPP.** Statistik på offentligt anställdas löner var svårt att hitta för alla länder. Men för att kunna mäta samtidigt ett lands rikedom och folkets rikedom, på ett sätt som tillåter komparationer länder emellan, används en indikator från Världsbanken som kallas för ”GNI per capita PPP”. Indikatorn mäter den bruttonationella inkomsten tillsammans med köpkraften. GNI, BNI på svenska, är det samma som BNP fast efter att ha räknat av indirekta företagsskatter, vilket gör måttet mer exakt. PPP är vad på svenska kallas för köpkraftsparitet. PPP räknar ut variationen i valutornas köpkraft, på så sätt kan komparationer göras mellan länder eftersom vad man kan köpa för samma summa pengar varierar från land till land. Datan i tabellen framkommer i internationella dollar gånger tusen (x1000). (Världsbanken 4)
- **Rättsväsendets oberoende.** Den sista alternativa förklaringsvariabeln blir en indikator på rättsväsendets styrka och oberoende eftersom utan ett starkt rättsväsen finns det ingen anledning till att undvika ett korrupt beteende. Indikatorn som används är tagen från ”CIRI Human Rights Data Project” och mäter domarkårens oberoende av kontroll från till exempel regeringen eller militären; på engelska ”Independence of the Judiciary”. 2 poäng får de länder med generellt oberoende, 1 poäng för de som är till viss del oberoende och 0 poäng till de som inte har ett oberoende rättsväsen. (CIRI)

3.3.1 Tyskland och Danmark

För att lättare kunna se vilka möjliga par av länder som passar som studieobjekt genomförs följande strategi. Först delas länderna in i tre grupper utefter poängresultaten från den tredje alternativa förklaringsvariabeln – rättsväsendets oberoende. Den översta gruppen är alla länder med 2 poäng, den andra de med 1 poäng och den nedersta gruppen alla de länder med 0 poäng. Detta presenteras i kolumnen till höger med blå färg. Sedan presenteras de resterande två alternativa förklaringsvariablerna – Politisk stabilitet och BNI per capita PPP – med hjälp av procentenheter för att kunna observera variabelernas relation till varandra. Om två

länder har liknande värden för alla variabler kommer de nödvändigtvis att hamna bredvid varandra i grafen. På så vis kan möjliga par av fall hittas på en snabbare och noggrannare sätt. Men även om de hamnar bredvid varandra är det inte alltid helt säkert att de har lika värden, därför bör resultaten också jämföras med statistiken från tabellen (se bilaga). Efter att alla möjliga par av länder har valts ut och bekräftats med statistiken från tabellen, observeras det om något av paren har tillräcklig skillnad i korruption för att vara värt att studera. De utvalda par av länder som har störst skillnad i korruption är de som utgör studieobjekten för det teoriprovande studiet, vilka i det här fallet är Tyskland och Danmark. Andra par av länder med liknande värden för alla tre variabler har hittats men inte valt ut eftersom deras skillnad i korruptionsvariabeln är inte lika betydelsefull. Efter att ha applicerat urvalsmetoden "mest lika-design" fastslås Tyskland tillsammans med Danmark som de allra bäst lämpade studieobjekten att jämföra.

3.4 Undersökning av Tysklands och Danmarks sociala kapital

Socialt kapital är multidimensionellt och det går att mäta på flera olika sätt, men som sagt ska här bara användas enkäter från ESS 2008. Eftersom syftet inte är att skapa ett index för socialt kapital är antalet enkätfrågor som används irrelevant. Varje fråga kommer istället att studeras för sig.

Som det har diskuterats innan anpassar Putnam sin metod efter fall, efter de kulturskillnader som skiljer studieobjekten åt. Jag bedömer att kulturskillnaderna inte kommer att vara något stort problem i det här fallet eftersom Tyskland och Danmark ligger intill varandra geografiskt och inte är speciellt olika. Annars vore det lämpligt att först kunna studera ländernas kulturer innan man börjar mäta landets sociala kapital. Detta kommer att diskuteras mer under punkt 3.4.3.

Mätningen kommer att delas upp i kognitivt och strukturellt socialt kapital för att bättre förstå Putnams teori och metod i praktiken. På detta sätt kommer eventuella skillnader att kunna observeras för att se om det ens är värt med en uppdelning eller inte. Vissa forskare hävdar att det är bara den kognitiva delen som bör användas i mätningen av socialt kapital (se under punkt 2.3.2). Efter undersökningen kommer det även att diskuteras om dessa idéer har någon grund.

Genom att se med hjälp av exempel hur socialt kapital mäts blir det också lättare att förstå begreppet. Därför kommer också varje enkätfrågas grad av relevans till socialt kapital att diskuteras. Exempel på andra frågor som har valts bort kommer också att tas upp.

Tyskland och Danmark har en skillnad i korruption på 1,4 poäng. Tyskland med 7,9 poäng och Danmark med 9,3 poäng (se bilaga). För att kunna stärka generaliserbarheten av Putnams teori behövs det resultat som pekar mot att Tyskland har mindre socialt kapital än Danmark.

3.4.1 Kognitivt socialt kapital

Det kognitiva sociala kapitalet är det som utgör tillit och sociala normer och värderingar (se under punkt 2.3.2). Som det togs upp under punkt 2.1.2 var en utav de frågor som Putnam använde sig av: om människor går att lita på? I ESS finns det tre enkätfrågor som besvarar denna fråga om tillit, vilka är följande:

Most people can be trusted or you can't be too careful											
	You can't be too careful	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Most people can be trusted
Tyskland	6,6%	2,5%	7,1%	12,5%	11,1%	21,5%	12,4%	12,7%	9,6%	1,9%	2,1%
Danmark	0,9%	1,2%	1,4%	3,9%	4,0%	13,4%	8,0%	19,2%	28,2%	14,0%	6,00%

Most people try to take advantage of you or try to be fair											
	Most people try to take advantage of me	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Most people try to be fair
Tyskland	1,3%	1,1%	3,6%	6,7%	8,5%	23,8%	11,4%	18,6%	16,9%	4,0%	4,1%
Danmark	0,4%	0,4%	0,9%	2,4%	3,5%	10,8%	8,7%	17,2%	31,1%	17,7%	6,8%

Most of the time people helpful or mostly looking out for themselves											
	People mostly look out for themselves	1	2	3	4	5	6	7	8	9	People mostly try to be helpful
Tyskland	3,2%	2,6%	6,3%	12,5%	11,1%	26,5%	12,9%	12,6%	7,7%	2,3%	2,3%
Danmark	0,4%	1,3%	2,5%	7,0%	6,1%	20,4%	13,2%	19,6%	19,2%	7,2%	3,1%

Som det går att se utifrån dessa tre enkätfrågor är det i Danmark som människorna har mer tillit till varandra. Hittills stärker dessa resultat Putnams teori.

I ESS är frågor som behandlar värderingar kopplade till socialt kapital ytterliggare två stycken:

Important to help people and care for others well-being						
	Very much like me	Like me	Somewhat like me	A little like me	Not like me	Not like me at all
Tyskland	24,1%	49,4%	18,8%	5,4%	2,1%	0,3%
Danmark	28,5%	46,6%	17,7%	6,1%	0,8%	0,3%

Important to be loyal to friends and devote to people close						
	Very much like me	Like me	Somewhat like me	A little like me	Not like me	Not like me at all
Tyskland	37,6%	50,6%	8,7%	1,9%	1,0%	0,2%
Danmark	48,6%	44,4%	5,2%	1,6%	0,1%	0,1%

Resultaten från dessa två frågor stärker också teorin eftersom det är i Danmark som människor känner starkare för dessa värderingar.

Den första frågan, att man tycker att det är viktigt att ta hand om varandra, beskriver väldigt bra vad som menas med socialt kapital. Det är när människor är villiga att hjälpa varandra som utnyttjandet av samarbete blir möjligt. Samarbete kräver både tillit och vilja. Samma sak med värderingar där man ser lojalitet som väldigt viktigt. Om man vet att andra är lojala stärks givetvis också tilliten. Att alla dessa frågor inte skulle mäta socialt kapital i vilken kultur som helst är inte troligt.

En sista enkätfråga behandlar hur viktigt normer är för människorna i de två länderna:

Important to follow traditions and customs						
	Very much like me	Like me	Somewhat like me	A little like me	Not like me	Not like me at all
Tyskland	13,5%	33,2%	23,8%	14,8%	11,3%	3,4%
Danmark	20,7%	32,8%	21,2%	12,5%	10,1%	2,70%

Att människor följer traditioner och vanor är ytterst viktigt för att hela samhället ska kunna utnyttja de positiva effekterna av det sociala kapitalet.

Det gavs ett exempel tidigare om hur folk undviker att gå på cykelbanorna för att inte störa cyklisterna. Detta är en vana som möjliggör ett effektivare samhälle som alla kan ta del och njuta av. Andra exempel på vanor är att hålla upp dörren för någon eller att hjälpa andra med tunga väskor. Ett till exempel är att torka av maskinerna på gymmet efter att man har använt dem, så att de är rena till nästa användare. Desto mer respekt för sådana traditioner och vanor desto starkare socialt kapital. I denna enkätfråga observeras även resultat som stärker teorin eftersom i Danmark vädersätter man lite mer än i Tyskland traditioner och vanor.

3.4.2 Strukturellt socialt kapital

Strukturellt socialt kapital är det som utgör sociala strukturer eller nätverk (se under punkt 2.3.2).

Första frågan som väljs ut är följande:

Contacted politician or government official last 12 months		
	Yes	No
Tyskland	16,9%	83,1%
Danmark	18,7%	81,30%

Resultaten från denna fråga fortsätter att stärka teorin, fast skillnaden som observeras den här gången är marginal.

Frågor som finns med i ESS och som skulle kunna ersätta denna är till exempel frågor som, hur ofta tittar du på nyheterna, eller läser tidningen, eller lyssnar på radio angående politiska ämnen? Men dessa enkätfrågor behandlar inte mänsklig kontakt på något sätt. Att kontakta en politiker däremot kräver mänsklig kontakt och mer engagemang, och det är just det aktiva sociala handlandet som karakteriserar socialt kapital. Det spelar ingen roll hur mycket en person hänger med i nyhetsflödet om man inte också tar det aktiva steget och gör något.

Putnam tog med antal lokala tidningar som en indikator för socialt kapital i sitt Italien-studie (se under punkt 2.1.1), men det gjorde han endast för att det passade i just det fallet. Han ansåg att i Italien var antal lokala tidningar en indikator på att det förekom mer samhällsengagemang bland människorna i småstäderna. I det andra studiet tar han inte längre upp det som en indikator för han anser att det inte passar till det fallet (Putnam 2001).

Följande tre frågor behandlar även aktivt interagerande:

Worked in political party or action group last 12 months		
	Yes	No
Tyskland	3,7%	96,3%
Danmark	4,5%	95,5%

Worked in another organisation or association last 12 months		
	Yes	No
Tyskland	25,4%	74,6%
Danmark	24,7%	75,3%

Taken part in lawful public demonstration last 12 months		
	Yes	No
Tyskland	8,0%	92,0%
Danmark	9,3%	90,70%

Här observeras det lite blandade resultat. Skillnaden mellan de två länderna är alltid väldigt liten. Danmark vinner på den första och sista frågan och Tyskland vinner på den mellersta.

Frågor som finns med i ESS och som skulle kunna ersätta dessa är till exempel hur intresserad är du av politik, eller röstade du i det senaste valet? Putnam argumenterade för varför han valde att inte ta med valdeltagande som en indikator just för att det inte nödvändigtvis innebär någon mänsklig kontakt (se under stycke 2.1.2). Därför tas inte den typen av frågor med i studiet. Fokuset bör hela tiden ligga på aktivt mänskligt interagerande.

Samma sak händer med frågor som till exempel räknar antalet medlemmar i olika organisationer. Det är en mer exakt metod att mäta socialt kapital utifrån antal timmar av arbete en person lägger ner på organisationen, det politiska partiet eller på att ta del av demonstrationer, istället för att bara räkna antal medlemmar. Att man är medlem innebär inte något aktivt engagemang, utan bara att man är medlem. Därför tas det inte heller upp frågor av denna typ. Frågan i ESS som behandlar om man har bojkottat en produkt innebär inte heller något mänskligt agerande och stryks därmed också.

Nästa två enkätfrågor är även frågor som Putnam har använt sig av (se under punkterna 2.1.1 och 2.1.2):

How often socially meet with friends, relatives or colleagues							
	Never	Less than once a month	Once a month	Several times a month	Once a week	Several times a week	Every day
Tyskland	1,1%	6,3%	11,0%	28,2%	17,4%	27,8%	8,3%
Danmark	0,4%	2,5%	4,6%	15,9%	20,0%	37,1%	19,6%

How often attend religious services apart from special occasions							
	Every day	More than once a week	Once a week	At least once a month	Only on special holy days	Less often	Never
Tyskland	0,4%	1,3%	6,2%	10,3%	17,8%	22,7%	41,3%
Danmark	0,2%	0,9%	2,5%	6,8%	23,6%	27,6%	38,5%

Resultatet från den första frågan stärker ytterliggare teorin men den hamnar i konflikt med resultatet från den andra frågan. Eftersom resultaten pekar åt olika håll bedömer jag att det är inte för att Danmark har mindre socialt kapital utan för att människorna är helt enkelt mer religiösa i Tyskland än i Danmark. Här skulle ett studie i kulturskillnader behövas eftersom svaren på frågan kan ses som tecken på grad av religiositet istället för grad av sociabilitet. Problemet med kulturskillnader som påverkar metoden med vilken socialt kapital mäts och försvårar komparativa studier kommer att diskuteras vidare under nästa punkt.

En sista relevant fråga från ESS tas med:

Improve knowledge/skills: cours/lecture/conference last 12 months		
	Yes	No
Tyskland	33,1%	66,9%
Danmark	46,0%	54,0%

Eftersom deltagande i kurser, föreläsningar och konferenser innebär mänsklig kontakt inkluderas också denna fråga i studiet. Här observeras ännu ett tydligt resultat som stärker Putnams teori.

3.4.3 Kritik till den använda mätningmetoden

Utefter resultaten verkar det som att både det kognitiva och det strukturella sociala kapitalet mäter samma sak. Men som della Porta frågar sig, leder verkligen allt mänskligt interagerande till att skapa tillit och bättre samarbete? (se under punkt 2.3.2) Om vi mäter en form av interagerande som inte leder till tillit och bättre samarbete är det inte längre socialt kapital som vi mäter. De enkätfrågor som behandlar interagerande och som har tagits med i studiet tyder troligtvis på mer tillit och samarbete men denna bedömning är inte alltid lätt att göra.

Det andra problemet är kulturskillnaderna som skapar variationer i metoden. Därför är det väldigt viktigt att försäkra sig om att det som mäts är verkligen det som det är tänkt att mätas i var och ett av fallen. Putnam anpassar sin metod efter fall men när han utför komparativa studier applicerar han alltid samma metod för de fall som studeras. Kan det då inte göras komparativa studier mellan geografiska områden som skiljer sig kulturellt? Om det används en metod för att mäta socialt kapital i det första fallet och en annan anpassad metod i det andra fallet, hur är det möjligt att göra komparativa studier där olika metoder har använts? Detta är Världsbankens stora utmaning: att hitta en så enkel mätningmetod som möjligt men som samtidigt tillåter komparationer mellan kulturellt olika länder (se under

punkt 1.1). Att jämföra kulturellt skilda länders sociala kapital, där också skilda metoder för varje land har använts, är inte helt omöjligt men definitivt komplicerat. I det här studiet har jag inte möjlighet att göra den kulturundersökning som ibland skulle behövas⁷.

Christiaan Grootaert och Thierry van Bastelaer ger en del rekommendationer för hur socialt kapital kan mätas (2002 s.346). I boken som de är redaktörer för ”The role of social capital in development: an empirical assessment” drar de en del slutsatser från alla de olika forskningar som har utförts och presenterats i boken. De delar in mätningmetoden i tre indikatorer: ”medlemskap i lokala associationer och nätverk”, ”tillit och normer”, och ”kollektiv aktion” (ibid. egen översättning). Medlemskap i lokala associationer skulle kunna vara en indikator för socialt kapital av samma anledning som antal lokala tidningar var det för Putnam i Italien. Även andra indikatorer på lokal nivå skulle ha kunnat tagits med, som sådana Putnam använde sig av till USA-studiet: antal lokala idrottsklubbar, villaägarföreningar, lokala välgörenhetsorganisationer och kyrkor (se stycke 2.1.2). Det viktiga är att indikatorerna är tecken på mänsklig interaktion som kan tänkas stärka tilliten och samarbetet. Alla dessa indikatorer är exempel på strukturellt socialt kapital. Andra exempel på indikatorer för kognitivt socialt kapital som Putnam har använts sig av är: gav blod, gav till välgörenhet, dubbelkollar växeln i affären och fuskar med skatten (se under punkt 2.1.2).

Att kunna skilja på kognitivt och strukturellt socialt kapital är viktigt för att uppnå en bättre förståelse för begreppet och samtidigt ha klart för sig vad exakt det är man mäter i varje enskilt fall. På så sätt reduceras risken att göra några metodfel i mätningen.

3.5 Diskussion kring forskningsresultat

Forskningsfrågan:

Utefter Putnams teori om att socialt kapital leder till effektivare demokratier, vilken påverkan har det sociala kapitalet på förekomsten av korruption?

Enligt forskningsresultaten har syftet med studiet – att stärka Putnams teoris generaliserbarhet – lyckats. Med hjälp av ”mest lika-design” har forskningen lyckats förklara skillnaden mellan Tysklands och Danmarks korruption med Putnams teori om det sociala kapitalet. Därmed är kritiken mot teorin som situationsanpassad löst grundad. Men samtidigt förklaras framkomsten av kritiken med den svårighet finns i att definiera och mäta socialt kapital. Som det har framgått i forskningen, kan inte de exakta indikatorerna för socialt kapital som användes i Italien-studiet också användas i andra fall. Mätningmetoden förändras från fall till fall. Kritikerna har bara missförstått Putnams teori, eller mer exakt, teorins metod.

⁷ Se fallet med enkätfrågan: ”How often attend religious services apart from special occasions” under punkt 3.4.2.

Den andra kritiken handlade om sättet som Putnam mäter socialt kapital på verkligen är det bästa? Efter att ha utfört forskningen inser jag komplikationerna med att mäta socialt kapital. Metoden bör anpassas efter studieobjektens kulturskillnader och det sociala kapitalet bör delas upp i kognitivt och strukturellt för att lättare kunna organisera och bedöma indikatorernas relevans.

Jag drar därmed slutsatsen att ett globalt index för socialt kapital är inte att föredra. Däremot skulle lokala eller kulturanpassade index vara användbara. Men om syftet inte är att jämföra flera fall, utan att nå en bättre förståelse för begreppet och komma fram till hur socialt kapital kan utvecklas och växa, är det att föredra en mer djupgående metod som analyserar varje indikator för sig. I de följande tabellerna med två andra enkätfrågor från ESS går det att observera de vinster som socialt kapital erbjuder:

How satisfied with life as a whole											
	Extremely dissatisfied	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Extremely satisfied
Tyskland	1,6%	0,8%	2,5%	4,9%	4,7%	12,1%	8,2%	17,4%	25,9%	12,9%	9,0%
Danmark	0,1%	0,1%	0,2%	0,8%	1,1%	2,0%	2,5%	9,7%	27,1%	29,6%	26,8%

How happy are you											
	Extremely unhappy	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Extremely happy
Tyskland	0,6%	0,7%	1,3%	2,9%	2,7%	11,5%	8,3%	19,3%	28,8%	15,0%	8,8%
Danmark	0,1%	0,1%	0,1%	0,6%	0,7%	1,9%	3,7%	12,0%	31,6%	28,8%	20,4%

Så som Putnam påpekade skapar ett samhälle präglad av starkt socialt kapital lyckligare och nöjdare individer (se under punkt 2.4). I tabellerna går det att se hur det land med starkast socialt kapital – Danmark – är också det land med de lyckligaste och nöjdaste individerna. Socialt kapital påverkar förekomsten av korruption, och ett samhälle med låg korruption skapar givetvis också nöjdare individer (ibid.).

4 Avslutning och rekommendationer

Något som saknas inom forskningen om socialt kapital är mer kulturstudier. Eftersom metoden troligen behövs anpassas efter varje land och kultur, där människor uppfattar socialt kapital på olika sätt, bör ambitionen om ett index begrundas noggrant. Grootaert och van Bastelaer drog slutsatsen att den metodologiska diversiteten i teorin behöver både kvantitativt och kvalitativt arbete (2002 s.344), vilket även har gått att observera utifrån resultaten av den här undersökningen. Forskningens behov av kulturanalyser av varje land kan därför inte ignoreras.

Det vore intressant att fortsätta forskningen och studera även andra fall på samma sätt som det har gjorts här. Tyskland och Danmark har en marginal skillnad i de alternativa förklaringsvariablerna: politisk stabilitet och BNI per capita PPP, men jag bedömer att denna lilla skillnad inte är tillräcklig för att förklara den större skillnaden i socialt kapital. Vidare skulle det vara av intresse att jämföra Danmark med Norge. Detta par av fall blir inte utvalt med hjälp av metoden ”mest lika-design” eftersom de inte har lika värden i de alternativa förklaringsvariablerna. Båda har 2 poäng i variabeln rättsväsendets oberoende, men värdena för de två andra variablerna pekar klart och tydligt på att Norge borde vara mindre korrupt än Danmark, det intressanta är att det egentligen förhåller sig precis tvärtom (se bilaga). Skulle det visa sig i en undersökning att Danmark har starkare socialt kapital än Norge, skulle detta stärka väsentligt Putnams teori.

Ett annat förslag är också att inkludera fler indikatorer på socialt kapital. Efter vad som har kunnat observeras ser vi att det finns i princip oändliga sätt på vilka det går att mäta socialt kapital. Rothstein påpekar att det fortfarande inte har forskats tillräckligt om det sociala kapitalets källor. Han tycker att socialt kapital är en viktig resurs som det behövs mer kunskap om, speciellt när det gäller hur det skapas och bibehålls. (Rothstein 2011 s.148) Men går det att investera i socialt kapital? För att kunna investera behövs först en djup förståelse för vad socialt kapital är. Missuppfattningar leder till dåliga investeringar där resultaten går förlorade.

Jag hoppas på att uppsatsen har förtydligat vad Putnam menade med socialt kapital, och att problemen som jag har stött på i det här studiet kommer kunna vägleda andra forskare i sina undersökningar av det sociala kapitalet.

5 Referenser

- Boix, Carles – Posner, Daniel N. 1996, ”Making Social Capital Work: A Review of Robert Putnam's Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy”, nr.96-4, juni 1996, från *The Weatherhead Center for International Affairs*, Harvard University.
- CIRI. Human Rights Data Project, databas från 2008. Följ länk: > Download Data. [Elektroniskt] Tillgänglig: <http://www.humanrightsdata.org>. Hämtdatum: 2012-02-27.
- ESS. European Social Survey, databas från 2008. Följ länk: > ESS Data > ESS Round 4 – 2008 > Data Download. [Elektroniskt] Tillgänglig: <http://www.europeansocialsurvey.org/>. Hämtdatum: 2012-03-02.
- Europaparlamentet 2010. *Union's efforts in combating corruption*. Declaration of the European Parliament, 18 May 2010. [Elektroniskt] Tillgänglig: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:161E:0062:0062:EN:PDF>. Hämtdatum: 2011-11-09.
- Grootaert, Christiaan - van Bastelaer, Thierry 2002, ”Introduction and overview” och ”Conclusion: measuring impact and drawing policy implications” i Grootaert, Christiaan (red.) - van Bastelaer, Thierry (red.) 2002, *The role of social capital in development: an empirical assessment*. Cambridge: Cambridge University Press, s.1-15, 341-350.
- Heywood, Paul M. 2002, ”Political corruption, democracy and governance in Spain” presenterat under det årliga möte för *American political science association*. University of Nottingham.
- Laso, Esteban 2010, ”La confianza como encrucijada: cultura, desarrollo y corrupción” (engelsk titel ”Trust as a crossroad: culture, development and corruption”) i *Athenea Digital*, nr.17, mars 2010, s.97-117. [Elektroniskt] Tillgänglig: <http://psicologiasocial.uab.es/athenea/index.php/atheneaDigital/article/view/654>. Hämtdatum: 2012-02-27.
- Porta (della), Donatella 2000, ”Social capital, beliefs in government, and political corruption” i Pharr, Susan J. - Putnam, Robert D. 2000, *Disaffected democracies: what's troubling the trilateral countries?* Princeton: Princeton University Press, s.202-228.
- Putnam, Robert D. 1996, andra upplagan, *Den fungerande demokratin: medborgarandans rötter i Italien*. Stockholm: SNS Förlag.
- Putnam, Robert D. 2001, *Den ensamme bowlaren: den amerikanska medborgarandans upplösning och förnyelse*. Stockholm: SNS Förlag.

- Putnam, Robert D. - Goss, Kristin A. 2002, "Introduction" i Putnam, Robert D. (red.) 2002, *Democracies in flux: the evolution of social capital in contemporary society*. New York: Oxford University Press, s. 3-19.
- Rothstein, Bo 2011, *The quality of government*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Svendsen, Gert Tinggaard - Bjørnskov, Christian 2007, "How to Construct a Robust Measure of Social Capital: two contributions" i *Journal of Comparative Policy Analysis*, vol. 9, nr. 3, september 2007, s. 275-292. [Elektroniskt] Tillgänglig: <http://dx.doi.org/10.1080/13876980701494699>. Hämtdatum: 2012-02-27.
- Transparency International 1. *How do you define corruption?* The global coalition against corruption. Följ länk: > faq > Frequently asked questions about corruption > How do you define corruption. [Elektroniskt] Tillgänglig: <http://www.transparency.org>. Hämtdatum: 2011-11-18.
- Transparency International 2. *Methodology of TI's Corruption Perceptions Index 2008*. The global coalition against corruption. Följ länk: > Policy and Research > Survey and Indices > Corruption Perceptions Index > 2008 > Methodology short. [Elektroniskt] Tillgänglig: <http://www.transparency.org>. Hämtdatum: 2011-11-18.
- Uslaner, Eric M. 2008, *Corruption, inequality, and the rule of law*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Pellegrini, Lorenzo – Gerlagh, Reyer 2007 "Causes of corruption: a survey of cross-country analyses and extended results" från *Institute for Environmental Studies*, Vrije Universiteit Amsterdam.
- Världsbanken 1. *About us*. The World Bank Group. [Elektroniskt] Tillgänglig: <http://go.worldbank.org/QO5HKVHWB0>, permanent URL. Hämtdatum: 2011-11-09.
- Världsbanken 2. *Social capital topics*. The World Bank Group. [Elektroniskt] Tillgänglig: <http://go.worldbank.org/OEOSW08A20>, permanent URL. Hämtdatum: 2011-11-09.
- Världsbanken 3. *The Worldwide Governance Indicators (WGI) project*. The World Bank Group, databas från 2008. Följ länk: > Access Governance Indicators > One indicator for Selected Countries > Select Indicator > Political Stability. [Elektroniskt] Tillgänglig: <http://info.worldbank.org/governance/wgi/index.asp>. Hämtdatum: 2012-02-27.
- Världsbanken 4. *GNI per capita PPP*. The World Bank Group, databas från 2008. Följ länk: Data > Indicators > GNI per capita, PPP. [Elektroniskt] Tillgänglig: <http://www.worldbank.org>. Hämtdatum: 2012-02-27.
- Widmalm, Sten 2008, *Decentralisation, corruption and social capital: from India to the West*. New Delhi: SAGE Publications.
- Woolcock, Michael - Narayan, Deepa 2000, "Social capital: implications for development theory, research, and policy" i Devarajan, Shantayanan (red.), *The World Bank Research Observer*, vol. 15, nr. 2, August 2000, s.225-250. [Elektroniskt] Tillgänglig: <http://go.worldbank.org/JQUA65NQ70>, permanent URL. Hämtdatum: 2011-11-10.

6 Bilaga

Länder	Rättsväsendets oberoende	Politisk stabilitet	BNI per capita PPP	Korruption
Turkiet	0	-0,84	14,820	4,6
Ryssland	0	-0,77	19,850	2,1
Ukraina	0	0,04	7,250	2,5
Tjeckien	0	1,04	24,690	5,2
Rumänien	1	0,18	14,600	3,8
Lettland	1	0,23	17,930	5,0
Grekland	1	0,26	28,610	4,7
Bulgarien	1	0,36	13,250	3,6
Kroatien	1	0,57	19,670	4,4
Slovakien	1	1,07	22,730	5,0
Israel	2	-1,45	27,120	6,0
Spanien	2	-0,25	32,270	6,5
England	2	0,42	37,490	7,7
Frankrike	2	0,53	34,540	6,9
Estland	2	0,57	20,630	6,6
Belgien	2	0,63	37,520	7,3
Cypern	2	0,65	29,230	6,4
Ungern	2	0,74	19,220	5,1
Litauen	2	0,76	18,940	4,6
Nederländerna	2	0,87	41,840	8,9
Polen	2	0,89	17,690	4,6
Tyskland	2	0,96	37,540	7,9
Portugal	2	0,97	24,060	6,1
Danmark	2	1,04	40,000	9,3
Slovenien	2	1,13	28,410	6,7
Sverige	2	1,13	40,850	9,3
Irland	2	1,20	37,100	7,7
Schweiz	2	1,22	42,890	9,0
Norge	2	1,28	60,220	7,9
Finland	2	1,45	38,200	9,0

Källor: Världsbanken, CIRI Human Rights Dataset och Transparency International - 2008